

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodiêre

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

B. Petri Damiani Sermo de natiuitate Saluatoris, & præclaris miraculis in
ea factis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

DE NATIVITATE DOMINI ET SALVATORIS NOSTRI IESU CHRISTI MULTAE EXTANT SAN-

ctorum Patrum insignes Conciones, ad quas Lectorem remittimus. Vnam Petri Damiani, vt in 8. Tomo reuerendissimi Aloysij Lipomani habetur, adscribemus, quòd non ita passim omnibus obuia sit: quam ex ipsa satis constat, non esse Petri Damiani illius, qui Ostiensis fuit Episcopus.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO DE NATIVITATE SALVATORIS, ET PRAECLAVIS miraculis in ea factis.

Decēbr. 27.

Malac. 3.

Matt. 2.

Num. 24.

Mira quae
cōtigitē na
scēte Chri-
sto.

Luc. 2.

Matt. 2.

Luc. 2.

Pax in vni-
uerso orbe,
tempore na-
tuitatis Do-
m. ni.

ON poterit explicari sermone, quod mente concepi. Stupor enim miraculorum opprimit me, & dum omnia replico, omnia complicantur. Quis poterit cogitare diem aduentus eius? Ideò fit clinguis lingua, memoria immemor, insensibilis sensus. Insaeta natiuitate relescent omnia, & omnia partui Virginis obsequuntur. Fiant mirabilia in caelo sursum, & in terra deorsum, & vniuersa in nascētis Dei obsequium iurauerunt. Insigniantur conuexa calorū stella lucentiori, & multo lumine loca flammantia praestringuntur. Diffunduntur per quadrifidum orbem radij rutilantiores, & pluralitatem stellariorum ignium nouus ignis obtundit. Miratur orbis, caelos nouum peperisse splendorem, & inconvertibilem eorum statum ad signa & prodigia fuisse conuersum. Vident Chaldaei in caelis, quod Balaam reliquit in scriptis: Orietur, inquit, stella ex Iacob, & consurgit homo ex Israēl, & erit omnis terra possessio eius. Nascitur stella in excelsis, & Deus in terris, cuius possessio à mari vsque ad mare. Preparant se Reges Tharsis, vt cum nouitate munerum videant nouam matrem, filij nouam natiuitatem. Fons olei de terra erumpit. Templum Romae, quod vocabatur aeternum, corrui, omnibus impensis & Urbis, & orbis mirabiliter consummarum. Cum enim Romani in victoria antiquitatis memoriam templum singulari schemate facere decreuissent, ab omni illa deorum, immò daemioniorum, multitudine quasiērent, vsquequò durare posset tam excellentis operis operosa constructio. Responsum est: Donèc virgo pareret. Illi ad impossibilitatem oraculum retorquentes, templum aeternum solennem illam machinam vocauerunt. Nocte autem ista, cum de virginali thalamo virgineus flos Mariae egressus est, ita cecidit & confractum est illud murale, & columnarū opus, vt vix appareant vestigia ruinarum.

O Bethleem ciuitas Dei summi, & in te, & in suburbijs tuis visa sunt mirabilia hodiè. Deus pender ab vberibus, ponitur in praesepe, ligatur in cunis, pannis inuoluitur, & laxatis fasciis, felices manus & sancta brachiola per cuniarum paruitatē expandit. Alludit Virgini, matri arridet, & blandientes oculos ad Mariam intorquet. Stat perterrita tantis miraculis Regina caelorum, confert in corde suo salutationem Archangeli, conceptionem Dei, natiuitatem pueri, & miratur quòd ille, qui sic potuit ad nos venire, sic voluit subuenire. Adest & Ioseph, sed ab vtroque remotus, & in excessu mentis miratur, & mirari satis non potest, qualiter sit ad tantae dignationis admissus arcanum. Adest multitudo caelestis exercitus, & vocibus gloriosis, Gloria in excelsis Deo, auditur. Pastores veniunt, & inueniunt puerū & puellam. Procedit stella: Reges accedunt, adorant filium, matrem venerantur, offerunt munera, deferunt maiestati. Cruciat Herodes: Hierosolyma turbatur: requiruntur scribae: locus praedicatur: inducitur simulatio: simulator ad nihilum deducitur: deteguntur commenta fraudum. Magi per aliam viam reuertuntur: pax inaudita à seculo, regnat: vniuersus orbis ad censum describitur: riuus olei de terra persudat, & in diuitē venam liquor sanctificatus ebullit. Quid est hoc, nisi quia vera pax in terris apparuit, nisi quia ad supernum regnum

SURI

gber
nobis

RVIII

5

regnum ciues adscribuntur, nisi quia fons misericordiae de Virgine emanat, oleum
 effusum nomē tuum? Spiritus sanctus, scripturae istius vnus & vnicus fabricator, non
 nullam suā pinguedinis dulcedinem sub hoc capitulo dereliquit. Sed vos nocturnis
 vigiliis ita defatigati estis, vt vix possitis somnū ab oculis remouere. Euigilate tamen
 pauper, & somni torporem excutite. Aderit ille, de cuius natiuitate loquimur, vt
 illuminet oculos nostros, nē obdormiamus. Totus autem sententiæ sensus ex illius
 aera mutabitur, cuius cōsiliū est, quasi cōsiliū Dei. Ipse ille est, Dominus vide.
 ter Clareuallensis, cuius religio & discretio, sapientia & eloquentia, vita & fama,
 per totam Latinitatem non immerito decucurrit: libenter enim illius sarcinas ado-
 ro. Sed ad propositū reuertamur.

Cant. 1.

S. Bernardū
 dicit. Vide
 eius sermo-
 nem 15. in
 Cantica.

Benignus ille spiritus, de cuius secretiori fonte Canticorum flumen euadit, in his
 tribus verbis tria nobis requirenda reliquit, videlicet nomen sponsi, quare oleo com-
 paratur, & quomodo effundatur: quia & nomen tacet, de comparatione nil loqui-
 tur, nihil dicit de effusione. Primum de nomine videamus. Multa, vt arbitror, voca-
 bula sponsi per diuinam scripturam sparsa leguntur, sed in duo vobis vniuersa com-
 plector. Nullum profecto reperietis, quod non sonet aut maiestatis potentiam, aut
 gratiam pietatis. Puer Domini, de quo frequentius facio mentionem, ad Regis cubi-
 culum introductus, duo quasi sublimiora de ipsius ore diuinitatis audiuit: Potestas
 Dei est, inquit, & tibi Domine misericordia. Sed & ipse Saluator propheticæ veritati
 attestans, ait: Vos vocatis me, Magister, & Domine, & benè dicitis. Sum etenim. Do-
 minus, nomen est maiestatis: pietatis, Magister. Si enim pium est, præbere escam cor-
 porum: multo misericordius est, escam animæ impartiri: quod est proprie magistrorum,
 qui mentes indisciplinatas sub disciplinæ rigore coercerent.

Psal. 61.

Ioan. 13.

Videamus quod horum nominum effundatur, vtrum nomen potentiae in nomen
 gratiae, vel nomen pietatis in maiestatis vocabulum. Absit, vt misericordia in poten-
 tiam includatur, quia miserationes eius super omnia opera eius. Certum est ergo,
 quia potestas Dei in maiorem hodie pietatem effusa est, cum cæli distillauerūt à facie
 Dei, & de virginis membris vetustus dierum exoritur. Non est, qui se abscondat à ca-
 lore solis: quia largior olei effusio à capite descendit in barbam: quæ etiam extremam
 vestimenti fimbriam largiūs irrorauit. Tanta est abundantia miseratōis, vt non solum
 sub nomine effusionis, sed & exinanitionis censeatur. Exinaniuit semetipsum, (ait
 Apostolus) formam serui hodierna die accipiens, & cum tota multitudine miserati-
 onum suarum de thalamo profiliit virginali: non enim habuit dulciorem modum
 ad redimendum nos abyssus illa consiliorū Dei: quia quicquid in diuinitatis thesauro
 pietatis inuentum est, totum in vtero Virginis est aggestum. Non me capio præ læti-
 tia, quod dilla maiestas naturam suam exinaniens, in naturam meæ carnis & sanguinis
 superueniat, & me miserum in diuitias gloriæ suæ non ad horam, sed in sempiternum
 includat. Eit frater meus, Dominus meus: & timorem Domini, fratris vincit affectus.
 Domine Iesu, libenter te audio regnantem in cælis, libentiūs nascentem in terris,
 libentissimè Crucem, clauos & lanceam sustinentem: hæc siquidem effusio rapit af-
 fectum meum, & istorum memoria conualescit cor meum, viuens, & viuidæ portio-
 nis asperitate purgatum. Viuens est iste sermo, & efficax, & penetrabilior omni gla-
 dio accipiri, pertingens ad diuisionem animæ, & spiritus, compagum quoque, ac
 medullarum scrutator.

Psal. 144.

Psal. 132.

Philip. 2.

Hebr. 4.

Vnus illorum, qui prophetalis chori aut magister, aut inter magistros est, sub sena-
 ria diuinorum nominum partitione, de hac effusione mirabiliter quidē, sed subtiliter
 prophetauit: Vocabitur, inquit, nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus, fortis,
 pater futuri seculi, princeps pacis. Erat quidem admirabilis Dominus meus inter An-
 gelicos ordines, audiens hymnum gloriæ suæ, admirabilis illi mirabili creaturæ, faciēs
 mirabilia in cælo & in terra, in mari, & in omnibus abyssis. Ego autem in luto fecis &
 miseria obuolutus, miser & miserabilis, omnem spem emergendi perdidit. Ille in
 gloria, ego in miseria: ille admirabilis, ego miserabilis. Sanctum & terribile nomen
 eius, quod vix audeat illa dignior nominare natura. Nomen istud clausum & integrū
 quomodo capere poteram, quem vix Angelicus oculus prospicere, nedum perspi-
 cere potest? Sed vide effusionem. Ille qui erat admirabilis agminibus Angelorum,
 inclinatus cælos, & sit cōsiliarius hominum. Maiestatiuum nomen in pietatiuum effun-
 ditur: & qui admirabilis est in cælis, consulere venit in terris: abscondit purpuram
 sub miseriæ vestimentis, & ad lutum, vbi iacebam, inclinatus, non mergitur. Is
 (audeo

Psal. 110.

Pfal. 68. (audeo dicere) infixus in limo profundi, operi manuum suarum porrigit dexteram, de profundis aquarum extrahit, extractum abluit, ablutum induit, indutum reportat, reportatum confirmat. Porrigit dexteram cum nascitur, cum loquitur extrahit, abluuit cum moritur, induit cum refurgit, cum ascendit reportat, confirmat cum spiritum emittit de caelis. Bonus quidem consiliarius, qui consilium, quod voce dederit, & morte defendit. Erat enim docens, ait Euangelista, sicut potestatem habens, non sicut eorum scribae & pharisaei.

Deus, & fortis, nomina sunt potestatis, sed Deus effunditur in patrem futuri seculi, fortis in principem pacis. Breuiter curro, quia & fatigatis, & sciētibus legem loquor. Quid tibi, missitabunde Lucifer, in tanta diffusionē? Clausum est tibi totum itinerarium Dei, & malignans oculus tuus hīc nimium caligauit. Sed & Dominus meus admirabilis fuit in natiuitate, consiliarius in praedicatione, Deus in miraculorum conuersione, fortis in passione, pater futuri seculi in resurrectione, princeps pacis in illa aeterna beatitudine. Non terreamini nouitate verborum, quia nihil nouum introducit. Sic & olim nomina commutata, & effusa sunt, Abram in Abraham, Sarai in Saram, & si quas alias mutationes in illa veteri officina vos legisse recolitis. Sed & ab ipsis penē mundi principijs, in arcano quodam scripturarum loco, diuini nominis effusionem inuenisse me recolo. Loquitur Deus ad Moysen de liberatione Israelis, & post multā Dei & Moysi confabulationem, Propheta subtiliter inquit nomen eius, & Dominus dicit: Ego sum, qui sum: hoc mihi nomen in aeternum. Hae dices filijs Israel: Qui est, misit me ad vos. Perterritus Moyses inextricabilis auctoritate vocabuli, ac si diceret, Hoc excedit intellectum meum, non possum capere, nisi effundatur, audit à maiestate: Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob. Vides effusionem? Ecce Deus Angelorum, vocat se Deum hominum. Curramus ergo, fratres, in odorem vnguentorum istorum. Curramus ad oleum de oliua speciosa in campis expressum, nulla infectum amurca, nulla substantiatū amaritudine, oleum quod exhilarat faciē hominis, quod sanat vulnera, dolorem tollit, reddit suauitatem. Non ne Samaritanus noster nobis à latrone pessimo vulneratis attulit oleum & vinum, ad purgandum & mitigandum vulneris magnitudinem: Sed multum olei, parū vini: multum misericordiae iustitiae parū. Sic quippè decebat miserantem, sic misero expediebat. Non intres in iudicium cum seruo tuo, Domine, (ait iustus) quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens: sed corona me in misericordia, & miferationibus. Veniens quippè hodiē, quinque vasa attulit olei, non nisi duo vini. Spiritus enim sapientiae & intellectus, consilij, scientiae & pietatis, non ne dulcedinem sonat, misericordiam fragrat, eructat abundantiam suauitatis? Fortitudo & timor vinum sunt. Sed hoc vino potatus est potens ille, cum Christus in spiritu fortitudinis descendit ad inferos, non timidus, sed timendus.

Gen. 17. Videamus nunc, quare oleo compareretur oleum. Si vos melius non habetis, lucet, pascit & vngit. Idem facit Christi nomen, & per omnia consonat comparationi. Lucae praedicatorum, pascit recogitatum, inuocatum lenit & vngit. Vide quando preclara luminaria lumen nominis huius super eloquentiae candelabrum portauerunt, si non eluxerunt conuersiones Dei orbi terrae, si non in splendore fulguris commota est & contremuit terra. In nomine Iesu Christi surge & ambula, dicit claudo princeps Apostolorum. Non ne quasi fulgur exiliuit ab ore Petri, cum nominatum est nomen, quod os Domini nominauit? Et statim, inquit, consolidata sunt bases eius & planta. Vocabulum Iesu (sicut Origenis lingua nobilior diffiniuit) dulce & gloriosum, omni adoratu, cultuque dignissimum, quod non prius ab hominibus deiecit effertur in mundum, sed à quadam sublimiori, excellentiorique natura. Omnes quippè Prophetae nomen istud aut nescierunt, aut penitus tacuerunt, & reseruata est prerogatiua dignitas Archangelo Gabrieli, qui sancto ore sanctissime Virgini illud primum euoluit.

Exod. 3. Non ne Esaias in excessus mentis raptatus, verbis Archangelicis, eidem penē syllabis consentit vsque ad sancti nominis nouitatem.

Vnus Deus Angelorum qui & hominum. **Pfal. 103.** Pascit reuera, nec est felicior pastio in loco pascuae, vbi nos Dominus collocavit. Quid aequē mentem cogitantis impinguar? Nomen Iesu mel in ore, in aure melos, in corde iubilis. Omnis cibus, qui non conditur hoc sale, infatuatus est. Scriptura, quae non fuerit interlita oleo tantae deuotionis, aut insipida est, aut amara. Olim mihi Tullius dulcescebat, blandiebantur carmina poetarum, philosophi verbis aureis insplendebant, & sirenes vsque in exitium dulces, meum incantauerant intellectū. Lex, Pro-

Pfal. 142. **Pfal. 102.** **Esā. 11.** Nomen Iesu ab Angelo deiecit mundo manifestari. **Luc. 1.** **Esā. 7.** Nomen Iesu in ore melos.

Pfal. 22. Nomen Iesu in ore melos.

Nomen Iesu pascit & vngit. Idem facit Christi nomen, & per omnia consonat comparationi. Lucae praedicatorum, pascit recogitatum, inuocatum lenit & vngit. Vide quando preclara luminaria lumen nominis huius super eloquentiae candelabrum portauerunt, si non eluxerunt conuersiones Dei orbi terrae, si non in splendore fulguris commota est & contremuit terra. In nomine Iesu Christi surge & ambula, dicit claudo princeps Apostolorum. Non ne quasi fulgur exiliuit ab ore Petri, cum nominatum est nomen, quod os Domini nominauit? Et statim, inquit, consolidata sunt bases eius & planta. Vocabulum Iesu (sicut Origenis lingua nobilior diffiniuit) dulce & gloriosum, omni adoratu, cultuque dignissimum, quod non prius ab hominibus deiecit effertur in mundum, sed à quadam sublimiori, excellentiorique natura. Omnes quippè Prophetae nomen istud aut nescierunt, aut penitus tacuerunt, & reseruata est prerogatiua dignitas Archangelo Gabrieli, qui sancto ore sanctissime Virgini illud primum euoluit.

Non ne Esaias in excessus mentis raptatus, verbis Archangelicis, eidem penē syllabis consentit vsque ad sancti nominis nouitatem.

Pascit reuera, nec est felicior pastio in loco pascuae, vbi nos Dominus collocavit. Quid aequē mentem cogitantis impinguar? Nomen Iesu mel in ore, in aure melos, in corde iubilis. Omnis cibus, qui non conditur hoc sale, infatuatus est. Scriptura, quae non fuerit interlita oleo tantae deuotionis, aut insipida est, aut amara. Olim mihi Tullius dulcescebat, blandiebantur carmina poetarum, philosophi verbis aureis insplendebant, & sirenes vsque in exitium dulces, meum incantauerant intellectū. Lex, Pro-

Quid aequē mentem cogitantis impinguar? Nomen Iesu mel in ore, in aure melos, in corde iubilis. Omnis cibus, qui non conditur hoc sale, infatuatus est. Scriptura, quae non fuerit interlita oleo tantae deuotionis, aut insipida est, aut amara. Olim mihi Tullius dulcescebat, blandiebantur carmina poetarum, philosophi verbis aureis insplendebant, & sirenes vsque in exitium dulces, meum incantauerant intellectū. Lex, Pro-

Quid aequē mentem cogitantis impinguar? Nomen Iesu mel in ore, in aure melos, in corde iubilis. Omnis cibus, qui non conditur hoc sale, infatuatus est. Scriptura, quae non fuerit interlita oleo tantae deuotionis, aut insipida est, aut amara. Olim mihi Tullius dulcescebat, blandiebantur carmina poetarum, philosophi verbis aureis insplendebant, & sirenes vsque in exitium dulces, meum incantauerant intellectū. Lex, Pro-

Quid aequē mentem cogitantis impinguar? Nomen Iesu mel in ore, in aure melos, in corde iubilis. Omnis cibus, qui non conditur hoc sale, infatuatus est. Scriptura, quae non fuerit interlita oleo tantae deuotionis, aut insipida est, aut amara. Olim mihi Tullius dulcescebat, blandiebantur carmina poetarum, philosophi verbis aureis insplendebant, & sirenes vsque in exitium dulces, meum incantauerant intellectū. Lex, Pro-

SURIU

gber
Nobis

RVIII

5

Propheta, Euangelium, Epistola, & omnis gloria sententiarum Domini mei, & sermonum eius, aut parua videbantur, aut nulla. Nescio modò, quid dulcius immurmuraret filius Iesæ, qui vario sermonum & sententiarum cõcentu omnes illos, quos diligere consueveram, ineloquentes reddit & mutos.

Lenit & vngit, quia nihil sic recreat in tribulatione. Deniquè & probare licet. Inuoca me, inquit, in die tribulationis: eruam te, & honorificabis me. Hoc est non olei, nec minuetur, donèc pluuiam voluntariam, quæ segregata est hereditati eius, diffusus instillet, donèc faciat cælum nouum, & terram nouam: quia misericordia eius ab æterno, & vsque in æternum super timentes eum. Sed iam surgamus, & præparemus nos ad solennioris Missæ iubilationem, nec cordibus parcentes, nec vocibus, ad honorem pueri, qui natus est nobis, qui est Deus benedictus in secula, Amen.

SANCTI ATHANASII ARCHIEPISCOPI ALEXANDRINI SERMO IN DESCRIPTIONEM SANCTISSIMÆ MARIÆ & BEATI IOSEPH. Habetur in Simeone Metaphraste, & septimo Tomo Aloysij. Nos eum in 12. capitula distinximus.

VENI AD MODVM qui terram effodiunt, aurum per-
scrutantes, cum venam aliquã inuenerint, auream arenam præ se ferentem, in eam incumbunt, & magis magisque terram effodiunt, quippè qui venam illam lucriducem inuenerint: quam prosequentes, non priùs è loco illo discedunt, quàm auri propositi latebram assecuti fuerint: ita & nos, vt Ecclesiasticæ negotiationis operarij, beatum Euangelistam Lucam in manu habentes, Dominici ex Mariæ Virginis conceptione thesauri considerationem aggressi, non priùs ab huiusmodi perscrutatione desistemus, quàm propositas diuitias sincere colligamus. Quamobrèm &, ordine seruato, Euangelistam ita perscrutabimur, vt nihil eorum, quæ vtilitatem afferre possunt, derelinquamus. Nam etsi verba ipsa non sublimia sint, nihilominùs tamen magni gaudij mysterium in se continent. Nemo igitur propterea segnem ac negligentem se præbeat, quòd quæ modò lecta sunt de Iesù, parua quædam esse videantur, si auditu solo percipiantur. Quantum enim ad geniti Domini potentiam pertinet, parua quidem sunt, & valde humilia, quæ lecta modò audiuimus, vt fasciæ, præsepe ac locus, qui tantæ maiestati videbatur minimè conuenire. Parua nimirum sunt hæc, sed mystica & arcana quædam eiusdem Domini ortus nobis proponit, vt Mariæ ventrem, cuius gratia verbis explicari non potest: sinum, quem humana cogitatione comprehendere non valemus: mammas, naturæ consuetae radicem non habentes: lac, peregrino & nouo modo fluens: vbera, longè à naturali consuetudine ac lege aliena: Matrem Domini descriptam: Ioseph sponsum Mariæ, communionem eius non re, sed nomine habentem.

Audistis paulò antè Lucam euangelistam, dicentem: In illis diebus exijt edictum à Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis. Hæc autem descriptio prima, facta est à Præside Syria: Cyrino. Et ibant omnes, vt profiterentur, singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph à Galilæa de ciuitate Nazareth in Iudæam in ciuitatem Dauid, quæ vocatur Bethleem, eò quòd esset de domo & familia Dauid, vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore, prægnante. Vides quàm exiguis verbis, quàm magna comprehendantur mysteria? Dominus conceptus erat in ventre Virginis, & prima gentium, Augusti edicto, instituebatur descriptio. Qui omnem naturam apud se descriptam habet, quique discipulis suis ait: Gaudete & exultate, quoniam nomina vestra scripta sunt in cælo: ille suam ipsius matrem paruis quibusdam Romanis codicibus describi voluit. Quis nõ loquetur, quis non admirabitur dispensationem illam, qua Dominus ad nostram se demisit humilitatem?

LS